

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

34.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 29-го Апрѣля — 1838 — Wilno. Piątek. 29-go Kwietnia.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Санктпетербургъ, 21-го Апрѣля.

Во Вторникъ, 12-го сего мѣсяца, Его Величество Государь Императоръ соизволилъ отправиться въ Царское Село по желѣзной дорогѣ, и по ней же совершилъ обратный путь. На проѣздъ въ Царское Село употреблено было 29, на обратный путь 28 минутъ. Его Императорское Величество, бывъ совершенно доволенъ какъ скоростію, такъ равно удобствомъ и безопасностію сихъ поѣздокъ, изъявилъ директорамъ Общества, устроившаго сію дорогу, Высочайшее свое благоволеніе, и на другой день, въ Среду, 13-го, благоволилъ отправиться въ Царское Село съ Ея Величествомъ Государынею Императрицею и со всѣмъ своимъ Августѣйшимъ Семействомъ по желѣзной дорогѣ. Путь сей совершенъ былъ благополучно, и къ полному удовольствію Высочайшихъ Особъ.

Наканунъ первой поѣздки Его Величества, 11 Апрѣля, случилось на желѣзной дорогѣ происшествіе, потребовавшее принятія на будущее время нѣкоторыхъ предохранительныхъ мѣръ. Отправленъ былъ въ Царское Село по желѣзной дорогѣ Камеръ-Фурьеръ Петровъ съ нѣсколькими другими придворными служителями, для перевезенія туда, въ корзинахъ и сундукахъ, нѣкоторыхъ вещей, какъ-то серебра, столоваго бѣлья и проч. Корзины и сундуки сіи поставлены были въ открытомъ фургононѣ, на которомъ помѣстились и поманутые служители. Летѣвшими изъ трубы паровоза искрами, которыя падали на фургонъ, обожжены были нѣкоторыя вещи и одежда являвшихся, но вскорѣ потушены. Вдругъ почувствовали, что внизу становится жарко, и замѣтили огонь между стоявшими въ фургонѣ ящиками и корзинами. Закричали было управляющему паровозомъ, чтобы онъ остановилъ его, но, по отдаленію фургона (последняго изъ семи экипажей, везенныхъ паровозомъ), голосъ ихъ не былъ слышанъ. Между тѣмъ нѣкоторые изъ сидѣвшихъ въ фургонѣ, выскочили на дорогу и ушиблись, а иные влѣзли на имперіаль передней повозки. Кондукторъ, замѣтивъ это, вмгъ остановилъ дѣйствіе машины. Пламя между тѣмъ усилилось и обьяло всѣ вещи, лежавшія въ задней части фургона. Когда паровозъ остановился, фургонъ отцѣпили и оставили, съ нѣкоторыми людьми, на дорогѣ. Вещи же были выбраны изъ него еще прежде. Больше всѣхъ ушибся, при паденіи изъ фургона, Гофурьеръ Соловьевъ, но отнюдь не опасно. По произведенію въ семь дѣлъ изслѣдованію оказалось, что сіе произошло отъ искръ, летѣвшихъ изъ трубы. Въ отвращеніе на будущее время подобныхъ случаевъ, постановлено правиломъ: 1) поклажу на фургонахъ, подверженную опасности загораться — покрывать рачительно кожею, и 2) провести отъ каждой повозки шнуры къ колокольчику, привѣшенному къ паровозу, чтобы въ случаѣ нужды кондукторъ могъ мгновенно остановить машину.

— Высочайшею Граматою отъ 3-го Апрѣля, Почетный Опекунъ, Тайный Совѣтникъ Князь Оболенскій, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ор-

Санкт-Петербургъ, 21-го Kwietnia.

We Wtorek, 12-go terażniejszego miesiąca, Jego Cesarzaska Mość raczył wyjechać do Carskiego-Sioła drogą żelazną i tąż drogą powrócić. Na przejazd do Carskiego-Sioła potrzeba było 29, a na powrót 28 minut Jego Cesarzaska Mość, będąc zupełnie zadowolony tak z szybkości jak również z wygodności i bezpieczeństwa tych przejazdów, oświadczył Dyrektorom Towarzystwa, które zbudowało tę drogę, Najwyższe swe zadowolenie, a nazajutrz we środę, dnia 13-go, raczył pojechać do Carskiego-Sioła z Cesarzową Jej Mością i z całą Najjaśniejszą Swą Familją drogą żelazną. Podróż ta odbyła się pomyślnie i z zupełnem zadowoleniem Najjaśniejszych Osób.

Dniem pierwiej przed pierwszą przejażdżką Cesarza Jego Mości, 11-go Kwietnia, zdarzył się na drodze żelaznej wypadek, który pobudził do przedsięwzięcia na czas przyszły niektórych środków ostrożności. Wysłany był do Carskiego-Sioła po żelaznej drodze Kamer-Furier Pietrow z kilku innymi sługami Dworu, dla przewiezienia tam, w koszach i skrzyniach, niektórych rzeczy, jako to: srebra, bielizny stołowej i t. d. kosze i skrzynie te znajdowały się w otwartym furgonie, na którym też byli i pomienieni słudzy. Przez wylatujące skry z trąby parowozu, które padały na furgon, opalone zostały niektóre rzeczy i odzienie jadących, ale wkrótce ugazzone. Nagle uczuli, że ze spodu robi się gorąco i dostrzeżono ogień między stojącymi na furgonie pakami i koszami. Krzyknęli na kierującego parowozem, ażeby go zatrzymał, ale dla odległości furgonu (ostatniego z siedmiu pojazdów, przez parowoz wiezionych), głos ich nie był słyszany. Tymczasem niektórzy z siedzących na furgonie wyskoczyli na drogę i szwankowali, a inni wdarli się na imperyał poprzedzającego pojazdu. Dostrzegłszy to konдуктор, w mgnieniu oka zatrzymał działanie maszyny. Płomień tymczasem powiększył się i objął wszystkie rzeczy, w tylnej części furgonu znajdujące się. Skoro się parowoz zatrzymał, furgon odczepiono i zostawiono z niektórymi ludźmi na drodze. Rzeczy zaś pierwiej jeszcze zostały z niego wybrane. Wyskakując z furgonu najwięcej szwankował Furier Dworu Sołowjew, ale bez niebezpieczeństwa. Po wysłedzeniu tego zdarzenia okazało się, że przyczyną tego wypadku były skry, z komina wylatujące. Dla zabezpieczenia na czas przyszły od podobnych zdarzeń, postanowiono za prawidło: 1) ładunek na furgonach, ulegający niebezpieczeństwu zapalenia się, — starannie okrywać skórą, i 2) od każdego pojazdu przeprowadzić sznurek do dzwonka, na parowozie wiszącego, ażeby w razie potrzeby konдуктор mógł natychmiast zatrzymać maszynę. (P. P.)

— Przez Najwyższy Dyplomata pod dniem 3 Kwietnia, Honorowy Opekuń, Radzca Tajny *Oboleński*, Najłaskawiej mianowany Kavalерem *Orderu Sw. Równie-*

дена Св. Равноапостольнаго Князя Владимира второй степени.

— Состоящій при Генераль-Адъютантѣ Графѣ Бенкендорфѣ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, Камергеръ Князь *Голицынъ*, (2 Апрѣля) Всемилостивѣйше пожалованъ въ Статсъ-Секретари.

— Состоящему въ вѣдомствѣ Азіатскаго Департамента Коллежскому Совѣтнику Камергеру *Мальцову*, (2 Апрѣля) Всемилостивѣйше повелѣно быть младшимъ Совѣтникомъ Министерства Иностранныхъ Дѣлъ.

— Въ Высочайшемъ Указѣ, за собственноручнымъ Его Императорскаго Величества подписаніемъ, данномъ Правительствующему Сенату 27-го Марта, изображено: „Признавая справедливымъ и полезнымъ уравнивать отношенія всѣхъ Начальницъ Институтовъ благородныхъ дѣвицъ къ Совѣтамъ, управляющимъ сими заведеніями, Повелѣваемъ: Начальницамъ и Директрисамъ всѣхъ Институтовъ благородныхъ дѣвицъ, управляемыхъ особыми Совѣтами, быть Членами сихъ Совѣтовъ и присутствовать во всѣхъ ихъ засѣданіяхъ.“

— Государь Императоръ, въ слѣдствіе всеподданнѣйшаго доклада Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, изъявилъ Высочайшее соизволеніе на отбытіе Экстраординарнаго Профессора Московскаго Университета *Щуровскаго* въ ученое путешествіе по Уральскому хребту, для осмотра его въ минералогическомъ и геогностическомъ отношеніи.

— По представленію Г. Министра Народнаго Просвѣщенія и по Положенію Комитета Г. Министровъ, Государь Императоръ Высочайше повелѣтъ соизволилъ: учредить въ городѣ Якобштатѣ, для обученія дѣтей тамошнихъ жителей Русскаго и Польскаго происхожденія, Начальное Училище, съ употребленіемъ на содержаніе онаго по 1,200 р. ежегодно, и сверхъ того на первоначальное обзаведеніе 300 р., изъ процентовъ съ общаго экономическаго капитала Гражданскихъ Учебныхъ Заведеній.

— *Высочайшее повелѣніе, объявленное Правительствующему Сенату: Марта 12. (Г. Министровъ Внутреннихъ Дѣлъ.)*

2-мъ примѣчавіемъ къ 916-й статьѣ 3 Тома Свода Законовъ постановлено: „Въ Губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Минской, Волынской, Подольской и Бѣлостокской Области на вакантныя мѣста, отъ выборовъ Дворянства зависящія, за неимвнѣемъ къмъ замѣстить оныя, опредѣлять по распоряженію Министра Внутреннихъ Дѣлъ, или отъ Комитета учрежденнаго 18 Августа 1814 года, но по ближайшей удобности и усмотрѣнію Министра Внутреннихъ Дѣлъ.“ На основаніи сего закона Виленскій Военный, Гродненскій, Минскій и Бѣлостокскій Генераль-Губернаторъ, отнесся къ нему Господину Министру, о замѣщеніи нѣкоторыхъ вакансій Засѣдателей Уздѣныхъ Судовъ въ Виленской и Минской Губерніяхъ, изъяснивъ, что Засѣдателямъ сихъ Судовъ въ тѣхъ губерніяхъ жалованья не положено. Какъ безъ опредѣленія для означенныхъ должностей соответственнаго содержанія, онъ Господинъ Министръ не предвидѣлъ возможности пріискать для занятія оныхъ благонадежныхъ чиновниковъ отъ короны, то по учиненіи предварительнаго сношенія съ Г. Министромъ Финансовъ и Юстиціи, сдѣлано было отъ него надлежащее по сему предмету представленіе въ Комитетъ Г. Министровъ. Нынѣ, по положенію Комитета Г. Министровъ, послѣдовало Высочайшее Его Императорскаго Величества повелѣніе: для замѣщенія коронными чиновниками вакантныхъ мѣстъ Засѣдателей Уздѣныхъ Судовъ въ Западныхъ Губерніяхъ, коимъ жалованья еще не положено, назначить чиновникамъ, кои будутъ опредѣляемы на сїи мѣста отъ короны жалованье, согласно предположенію его Господина Министра Внутреннихъ Дѣлъ и заключенію Господина Министра Юстиціи, въ томъ количествѣ, въ какомъ опредѣлено жалованье Засѣдателямъ Уздѣныхъ Судовъ другихъ Губерній, а именно по 800 р. въ годъ, замѣстительно изъ остатковъ земскаго сбора, съ тѣмъ, чтобы позаимствованную изъ онаго на сей предметъ сумму, пополнять изъ сбора, производимаго съ однихъ Дворянскихъ имуществъ. Получивъ о семъ къ исполненію выписку изъ журналовъ Комитета Г. Министровъ 22 Февраля и 8 Марта сего года, онъ Господинъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ доноситъ о томъ Правительствующему Сенату для зависящихъ отъ него распоряженій, присовокупляя, что объ означенномъ Высочайшемъ повелѣніи вмѣстѣ съ симъ сообщено имъ Г. Министрамъ Финансовъ и Юстиціи и Виленскому Военному, Гродненскому, Минскому и Бѣлостокскому Генераль-Губернатору.

— Государь Императоръ, въ поясненіе § 52 Устава, о знакъ отличія безпорочной службы, 10 Марта 1837

го з Апостолами Хлѣбца Владзимierzа drugiego stopnia.

— Зостаяący przy Jenerał-Adjutancie Hrabi Benken-dorfie, Rzeczywisty Radzca Stanu, Szambelan *Хлѣбца Golicyн*, (2-go Kwietnia) Najtaskawiej mianowany Sekretarzem Stanu.

— Zostajęcemu w wiedzy Departamentu Azyatyckiego Radzcy Kollegialnemu Szambelanowi *Malcowu* (2 Kwietnia) Najtaskawiej rozkazano byдъ mlodszym Radzcy Ministerjum Spraw Zewnetrznych.

— W Najwyższym Ukazie, z własnoręcznym Jego CESARSKIEJ MOŚCI podpisem, danym Rządzącemu Senatowi 27 Marca, wyrażono: „Uznając za rzecz słuszną i pożyteczną porównać stosunki wszystkich Naczelnic Instytutow Szlchetnych Panien z Radami, zarządzającymi temi zakładami, Rozkazujemy: Naczelnice i Dyrektorki wszystkich Instytutow Szlchetnych Panien, przez osobne Rady zarządzanych, mają byдъ Członkami tych Rad i zasiadać na wszystkich ich posiedzeniach.“

— CESARZ Jego Mość, na skutek najuniższego przełożenia P. Ministra Narodowego Oświecenia, oświadczył Najwyższe zezwolenie na odbycie, przez Nadzwyczajnego Professora Moskiewskiego Uniwersytetu *Szczurrowskiego*, uczonej podróży po łańcuchu gór Uralskich, dla obejrzenia go we względzie mineralogicznym i geognostycznym.

— Na przedstawienie P. Ministra Narodowego Oświecenia i po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, CESARZ Jego Mość Najwyżej rozkazać raczył: założyć w mieście Jakobstacie, dla uczenia dzieci tamecznych mieszkańców Ruskiego i Polskiego pochodzenia, szkołę początkową, z użyciem na jej utrzymanie po 1,200 rubli rocznie, i nadto, na pierwsze opatrzenie 300 r., z procentow ogólnego kapitału ekonomicznego Cywilnych zakładow edukacyjnych.

— Najwyższy rozkaz, objawiony Rządzącemu Senatowi 12-go Marca, przez P. Ministra Spraw Wewnetrznych.

Przez 2-gą uwagę do 916-go artykułu 3-go Tomu Połączenia Praw postanowiono: „W Guberniach: Wileńskiej, Grodzieńskiej, Mińskiej, Wołyńskiej, Podolskiej i Obwodzie Białostockim na urzędy wakujące, od wyborow Dworzaństwa zależne, w razie, jeżeli nie będzie komu ich zająć, naznaczać z rozporządzenia Ministra Spraw Wewnetrznych, albo z Komitetu ustanowionego 18-go Sierpnia 1814 roku, ale podług najbliższej dogodności i uwagi Ministra Spraw Wewnetrznych.“ Na osnovie tego prawa, Wileński Wojenny, Grodzieński, Miński i Białostocki Jenerał-Gubernator, odniósł się do tegoż Pana Ministra, o zamieszczenie niektórych wakujących urzędow Assesorow Sądow Powiatowych w Guberniach Wileńskiej i Mińskiej, wyraziwszy, że Assesorom tych Sądow w tych Guberniach nie naznaczono płacy. Ponieważ bez naznaczenia dla pomienionych obowiązkow odpowiedniego utrzymania, tenże P. Minister nie widział możliwości wynalezienia dla ich zajęcia unfych urzędnikow od korony, przeto po zniesieniu się poprzedniczemu z PP. Ministrami Skarbu i Sprawiedliwości, uczynione było od niego należytę w tej rzeczy przedstawienie do Komitetu PP. Ministrów. Teraz, po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, nastąpił Najwyższy Jego CESARSKIEJ MOŚCI rozkaz: dla osadzenia urzędnikami od korony wakujących miejsc Assesorow Sądow Powiatowych w Guberniach zachodnich, którym płacy jeszcze nie ustanowiono, naznaczyć urzędnikom, którzy będą mianowani na te urzędy od korony płacę, zgodnie z projektem Pana Ministra Spraw Wewnetrznych i wnioskiem Pana Ministra Sprawiedliwości, w takiej ilości, w jakiej naznaczona jest płaca dla Assesorow Sądow Powiatowych innych Gubernij, a mianowicie po 800 r. rocznie, sposobem pożyczki z pozostałości poboru Ziemskaго, z zastrzeżeniem, ażeby pożyczoną z niego na ten przedmiot sumę zwrócić z poboru, uskutecznianego z samych majątkow Dworzańskich. Otrzymawszy o tém do wypełnienia wypis z żurnalow Komitetu PP. Ministrów 22-go Lutego i 8-go Marca roku terażniejszego, Pan Minister Spraw Wewnetrznych donosi o tém Rządzącemu Senatowi dla zależących od niego rozporządzeń, dodając, że o pomienionym Najwyższym rozkazie razem z tém udzielono przezeń PP. Ministrom Skarbu i Sprawiedliwości i Wileńskiemu Wojennemu, Grodzieńskiemu, Mińskiemu i Białostockiemu Jenerał-Gubernatorowi.

— CESARZ Jego Mość, na objaśnienie § 52 Ustawy, o znaku dystynkcyi nienagannej służby, 10 go Marca 1837

ный капиталъ въ 3 м. руб. собранъ и выписаны изъ за границы: какъ потребное количество желѣзныхъ рельсовъ, такъ и паровозы и другія вещи, нужныя для окончательнаго устройства дороги. Самая дорога частію уже устроена, и на разстояніи отъ Царскаго Села до Павловска были дѣлаемы опыты ѣзды въ паровозахъ.

Флигель-Адъютантъ Полковникъ Князь *Блосельскій-Блосерскій* изобрѣлъ особеннаго устройства дорогу, которую онъ назвалъ *саннокатною*, приспособивъ къ ней и особаго рода повозку. Сей саннокатный путь есть не что иное, какъ взятая на оборотъ обыкновенная дорога, въ которой колеса, вмѣсто того, чтобъ катиться по дорогѣ, будучи устроены изъ чугуна и утверждены на самой дорогѣ въ положенныхъ деревянныхъ рамахъ, сдвигать только средствомъ къ приведенію въ движеніе повозки, состоящей изъ длиннаго ящика на полозьяхъ, съ жолобами, соответствующими диаметру ободовъ колесъ. По сдѣланному, въ слѣдствіе распоряженія Министерства Внутреннихъ Дѣлъ, опыту на устроенной за городомъ для образца саннокатной дороги, оказалось, что одна лошадь можетъ по ней свободно везти 400 пудъ тяжести, и довольно скоро, т. е. по верстѣ въ 20 минутъ. Устройство одной версты такой дороги, по сдѣланному исчисленію, будетъ обходиться здѣсь въ С. Петербургѣ въ 10,350 рублей. Саннокатня стоитъ 220 руб. Согласно прошенію Князя *Блосельскаго-Блосерскаго*, выдана ему, съ разрѣшенія Государственнаго Совета, на сіе изобрѣтеніе десятилетняя привиллегія, 31 Декабря 1836 года; на счетъ же самого устройства дороги, гдѣ онъ признаетъ сіе удобнымъ, предоставлено просить особо, установленнымъ порядкомъ.

Генералъ-Адъютантъ *Шильдеръ* также получилъ десятилетнюю привиллегію на устройство и употребленіе въ Россіи *двойныхъ паровыхъ пароходовъ, съ ледокольнопилильнмъ механизмомъ его изобрѣтенія, для свода судовъ и вывода оныхъ во время замерзанія водъ, и для буксированія въ лѣтнее время.* Съ симъ вмѣстѣ для заведенія такихъ пароходовъ, составилось въ С. Петербургѣ, по условію съ изобрѣтателемъ, Общество на акціяхъ; существованіе сего Общества дозволено Вашимъ Императорскимъ Величествомъ, согласно мнѣнію Государственнаго Совета, съ предоставленіемъ ему исключительнаго права: заводить и употреблять помянутые пароходы, въ теченіе сроковъ, въ привиллегіи Генерала *Шильдера* назначенныхъ, какъ при Кронштатскомъ и С. Петербургскомъ портахъ и отъ оныхъ до открытаго моря и обратно, такъ и по всѣмъ системамъ судоходства — отъ С. Петербурга до устья рѣки Волги и обратно, наконецъ и по прилегающимъ къ сему водяному пути озерамъ *).

Въ 1835 и 1836 годахъ поступили въ Министерство четыре проекта, отъ разныхъ лицъ, объ учрежденіи *Компаніи на акціяхъ, для устройства здѣсь водопроводовъ, посредствомъ коихъ жители столицы могутъ быть доставляема густая Невская вода въ самые дома.* Для разсмотрѣнія сихъ проектовъ, по важности предмета и огромности капиталовъ, требующихся на совершеніе сего полезнаго предпріятія, составленъ былъ при Министерствѣ особый Ученый Комитетъ. По полученіи заключенія оного, дѣло сіе представлено въ Государственный Советъ; потомъ, въ слѣдствіе сдѣланныхъ Советомъ замѣчаній, дополнено нужными справками и сношеніями съ Министерствомъ Финансовъ, который предполагалъ устроить здѣсь водопроводы на счетъ казны; наконецъ подвергнуто снова разсмотрѣнію вышеозначеннаго Ученаго Комитета, и вторично внесено въ Государственный Советъ.

Новымъ средствомъ для поощренія промышленности и особливо для распространенія точныхъ свѣдѣній о состояніи оной, будетъ служить *устройство губернскихъ выставокъ или музеевъ*: какъ для издѣлій и образцовъ фабричной, заводской, ремесленной и всякаго другаго рода мѣстной промышленности и инструментовъ, которыми сіи издѣлія и замѣчательнѣйшія домашнія, или усовершенствованныя земледѣльческія работы производятся, такъ и для самыхъ главныхъ, или же по чему либо иному достойныхъ особеннаго вниманія произведеній природы въ томъ краѣ. Первый опытъ выставки сего рода сдѣланъ въ *Смоленскѣ*, по желанію и стараніямъ и способами существующаго тамъ Мануфактурнаго Комитета. Ваше Императорское Величество изволили признать, что учрежденіе подобныхъ выставокъ и въ другихъ гу-

оказала сія потребность. Въ ciągu зeszłego lata, kapitał pierwiastkowy, 5,000,000 rub. zebrany został, i sprowadzono z za granicy, tak potrzebną ilość żelaznych kolei, jako też wozy parowe i inne rzeczy, do ostatecznego urządzenia drogi potrzebne. Droga ta w części już jest założoną, a na przestrzeni, pomiędzy Carskim-Siołem a Pawłowskiem robiono już także próby z wozami parowemi.

Fligel-Adjutant, Półkownik Xiążę *Bielosielski-Bielozierski*, wynalazł szczególnej budowy drogę, którą nazwał *sanną*, i zastosował do niej nowy gatunek wozu. Droga takowa nie jest nic innego, jak na odwrót wzięta droga zwyczajna; tam koła, zamiast toczyć się po drodze, są odlane z żelaza i umocowane na drodze w osadzonych na niej ramach drewnianych; koła te służą jedynie za szrodek do wprawiania w ruch wozu, składającego się z długiej skrzyni na płozach, w których wyżłobione są rówki, szerokości obwodów kół odpowiadające. Próba zrobiona z rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na drodze sannej, zbudowanej za miastem na wzór, przekonała, że jeden koń może snadno po niej ciągnąć ciężar 400 pudów, i to dosyć prędko, bo po 1 wiorście na 20 minut. Podług obrachowania, budowa wiorsty takiej drogi, kosztować będzie w Petersburgu, 10,350 rub. as. Sanie, kosztują 200 rub. W skutek prośby Xięcia *Bielosielskiego-Bielozierskiego* i zgodnie z decyzją Rady Państwa, wydany mu został, pod d. 31 Grudnia 1836 r. przywilej na ten wynalazek, na lat 10, z zastrzeżeniem, co się tyczy samego budowania drogi, iż otrzymujący przywilej, obowiązany jest w każdym szczególnym przypadku starać się o uzyskanie na to pozwolenia w porządku przepisany.

Generał-Adjutant *Szylder* otrzymał także przywilej 10-letni, na budowanie i używanie w Rosyi *podwójnych przewozowych statków parowych, z mechanizmem do kruszenia lodu, własnego wynalazku, mającym służyć do wprowadzania statków do przystani i wyprowadzania z nich tychże w czasie zamarzania wód, i do holowania latem.* W celu zaprowadzenia takich statków parowych, zawiązało się zaraz w Petersburgu, za porozumieniem się z wynalazcą, Towarzystwo akcyonaryuszów, które uzyskało zatwierdzenie W ASZEJ CESARSKIEJ MOŚCI, stosownie do Opinii Rady Państwa, oraz wyłączne prawo na zaprowadzenie i używanie wspomnianych statków, przez ciąg czasu, w przywileju Generała *Szyldera* oznaczonego, tak przy portach Kronsztadzkiem i Petersburgskim, i na całej przestrzeni od tychże portów do otwartego morza i na powrót, jako też na wszystkich punktach systematu spławu — od Petersburga, aż do ujścia rzeki Wołgi i na powrót, wreszcie na przyległych tej komunikacyi wodnej jeziorach *).

W latach 1835 i 1836, Ministerstwo otrzymało od różnych osób cztery projekta, w przedmiocie zawiązania *Kompanii akcyonistów, do urządzenia w Petersburgu wodociągów, w celu dostarczania mieszkańcom tej stolicy, aż do domów, czystej wody z Nevy.* Ze względu na ważność przedmiotu i wielkość kapitałów, do uskuteczczenia tego pożytecznego przedsięwzięcia potrzebnych, rozpoznanie rzeczonych projektów poruczone zostało oddzielnemu Komitetowi, przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych utworzonemu. Złożona przez tenże Komitet opinia pod względem naukowym, przedstawioną została Radzie Państwa; poczynione przez tę Radę spostrzeżenia, zostały wyjaśnione przez stosowne poszukiwanie i przez porozumienie się z Ministrem skarbu, który proponował urządzenie wodociągów kosztem rządowym; a nakoniec, przedmiot ten wrócił znowu pod rozwagę wyżej wspomnianego Komitetu, i powtórnie Radzie Państwa przedstawiony został.

Za nowy szrodek do zachęcenia przemysłu, a nawdewszystko do upowszechnienia dokładnych wiadomości o jego stanie, uważać należy *zaprowadzenie po guberniach wystaw, czyli muzeów*: tak wyrobów i prób fabrycznych, rękodzielniczego, rzemieślniczego i wszelkiego rodzaju miejscowego przemysłu, tudzież narzędzi, służących do uskutecznienia tak pomienionych wyrobów, jako i innych celniejszych płodów domowego przemysłu i udoskonalen rolniczych, jak niemniej najgłówniejszych, lub też z innego względu na szczególną uwagę zasługujących płodów naturalnych miejscowych. Pierwszą próbę wystawy tego rodzaju zrobiono w Smoleńsku za staraniem i przy pomocy tamecznego Komitetu Rękodzielniczego. W ASZA CESARSKA MOŚĆ raczyłeś wyrzec, że zaprowadzenie podobnych wystaw i po innych miastach gubernialnych, oprócz rozszerzenia dokładniejszych wia-

*) Въ 1836 году выданы еще три привилегіи: двѣ на дѣланіе деревянныхъ ногъ и одна на приготовленіе порошка, истребляющаго зловошіе, и производящаго на земѣ особаго рода.

*) W r. 1836 wydane także zostały trzy przywileje, dwa na robienie nóg drewnianych, a jeden na przygotowanie proszku, niszczącego smrodliwe wyciewy, i tworzącego nawóz szczególnego rodzaju.

бернскихъ городахъ, сверхъ общей пользы распространения точнѣйшихъ свѣдѣній о состояніи края въ разныхъ отношеніяхъ, можетъ, при предстоящемъ по Россіи путешествіи Государя Наслѣдника Цесаревича и Великаго Князя АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА, быть не бесполезно и для Его Высочества. Слѣдуя сей мысли Вашего Императорскаго Величества, Министерство Внутреннихъ Дѣлъ поспѣшило начертать довольно подробныя, для заведенія выставокъ или музеумовъ въ губернскихъ городахъ, правила, и сообщила ихъ начальникамъ губерній. Какъ по различію климата и направленія промышленности должны различествовать и предметы выставки, то указанія и правила, сообщенныя начальникамъ губерній, должны служить для нихъ лишь общимъ руководствомъ; сообразовать же сіи правила съ мѣстными обстоятельствами и способами предоставляется ихъ усмотрѣнію. Сверхъ того начальникамъ губерній объяснено: что учреждаемыя въ губернскихъ городахъ выставки не суть временныя, какъ тѣ, которыя бывають въ С. Петербургѣ и Москвѣ, а должны составлять постоянныя губернскіе музеумы; что приобретаемыя для нихъ предметы будутъ оставаться безъ перемѣны, кромѣ случаевъ, когда сего потребуетъ естественная невозможность сохранять ихъ долгое время безъ поврежденія, или когда новыя усовершенствованія въ выдѣлкѣ и приготовленіи побудятъ замѣнить ихъ другими; но что ко времени путешествія Его Императорскаго Высочества предметы выставокъ могутъ быть въ большемъ числѣ и разнообразіи, чрезъ присоединеніе къ обыкновеннымъ и такимъ, коихъ доставленіе, или долгое храненіе въ губернскомъ музеумѣ, было бы сопряжено съ затрудненіями по скорой порчѣ, или коихъ пріобрѣтеніе требовало бы несоразмѣрныхъ съ средствами музеума издержекъ. Впрочемъ и кромѣ сего особеннаго случая, дозволяется, независимо отъ такихъ постоянныхъ выставокъ, открывать при нихъ и періодическія, кратковременныя для издѣлій и другихъ произведеній мѣстной промышленности, разръшая и продажу оныхъ желющимъ. (Продолженіе впрѣдъ).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А в с т р і я.

Вѣна, 22-го Апрѣля.

Новый уполномоченный пріѣздомъ дворецъ Турецкій Посолъ *Рифатъ* - Бей, представлялся вчера Его Императору. Велич. въ торжественной аудиенціи и поднесъ свою вѣрную грамоту. Императоръ послѣ церемоніи разговаривалъ нѣкоторое время съ новымъ Султанскимъ представителемъ, послѣ чего онъ имѣлъ честь представляться Ея Велич. Императрицѣ, Императрицѣ матери и Эрцгерцогамъ *Францу Карлу, Карлу, Иоанну и Лодвику*. Замѣчено что этотъ Посланникъ въѣзжалъ въ Императ. замокъ не съ такою пышностію, какою отличился въѣздъ его предшественника *Ахметъ-Фети-Паши*. (A.P.S.Z.)

— Нѣкоторые изъ здѣшнихъ иностранныхъ дипломатовъ, получили уже отъ дворовъ своихъ предписаніе, присутствовать при коронаціи Австрійскаго Императора въ Медіоланѣ. Платье для коронаціи и корона уже готовы: первое изъ голубаго и желтаго бархата, а послѣдняя вѣрной снимокъ съ желтой короны. Весь коронаціонный приборъ оставшійся отъ Наполеона, какъ Италіянскаго Короля, хранится въ здѣшней кладовой съ упомянутою короною, которая, какъ повѣствуетъ просто-народная басня, сдѣлана изъ одного гвоздя, которымъ распять Іисусъ Христосъ, а потому она такъ мала, что едва покроетъ вершину головы.

— Слышно, что въ честь одного знаменитаго Князя, котораго ожидаютъ сюда нынѣшнюю осень, будетъ учрежденъ за двѣ мили отъ Вѣны лагерь изъ 24,000 чел., куда собратся должны полки изъ Моравіи, Верхней и Нижней Австріи, Венгріи и Штеермарка. Второй такой лагерь и съ такою же цѣлю собранъ будетъ въ Италіи близъ Чіеза на рѣкѣ Адиджѣ.

— Изъ Истамбула получено извѣстіе, что братъ *Пертева-Паши*, извѣстный *Эминъ-Паша*, разделявшій печальную его судьбу, скончался скоростижною смертію въ Варнѣ. (G. C.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 21-го Апрѣля.

Нѣкоторые журналы сообщили извѣстіе, что *Г. Агадо*, отказалъ въ займѣ Правительству Королевы *Маріи Христіны*.

— Оппозиціонныя газеты уведомили, что Герцогъ *Орлеанскій* пріобрѣлъ въ собственность проданный недавно журналъ *Messenger*. Этотъ и жур. *Charte de 1830* рѣшительно говорятъ противное. Впрочемъ никто не хочетъ вѣрить, чтобы журналъ, какъ гово-

домошчи о станіе краю подъ рѣзными взглядами въ видкахъ общихъ, може надто стац сѣ ужитчнѣмъ и для Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI CESARZEWICZA I WIELKIEGO XIĘCIA ALEXANDRA NASTĘPCY Tronu, który właśnie odbycie podróży po Rosyi zamierzał. Zgodnie z tą myślą WASZEJ CESARSKIEJ MOŚCI, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pośpieszyło z ułożeniem dosyć szczegółowych przepisów, mających na celu zaprowadzenie po miastach gubernialnych wystaw, czyli muzeów, i rozstało je naczelnikom gubernij. Gdy zaś z przyczyny różnaitości klimatu i skierowania przemysłu, muszą także bydz i rozmaite przedmioty wystawy, przeto uprzedzeni zarazem zostali ciż naczelnicy, że udzielone im wskazania i przepisy, jedynie za ogólne przewodnictwo uważać winni, i że zastosowanie tychże do okolicznosci i miejscowości ich pozostawia się własnemu uznaniu. Nadto oznajmiono rzeczonym naczelnikom, że zaprowadzające się w miastach gubernialnych wystawy nie są tymczasowemi, jak te, które bywają w Petersburgu i Moskwie; ale tworzyć mają stałe muzea gubernialne; że przedmioty, dla nich nabywane, mają w nich pozostać bezmiennie, wyjąwszy, gdyby tego wymagała naturalna niemożność zachowania ich przez czas dłuższy bez zepsucia, lub gdyby nowe udoskonalenia produkcji lub fabrykacyi były powodem do zastąpienia dawnych nowemi; że nareszcie, przez ciąg podróżowania Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI, dozwołonem zostaje nadanie rzeczonym wystawom większej obszerności i różnaitości, przez przyćanie do nich i takich przedmiotów, których dostarczenie lub dłuższe zachowanie w Muzeum gubernialnem, połączone byłoby z trudnościami, z powodu prętkiego psucia się, albo których nabycie wymagałoby kosztów, możność muzeów przewyższających. Z resztą i oprócz tego szczególnego przypadku, dozwołonem zostało, niezależnie od stałych wystaw, urządzać przy nich i czasowe, krótko trwałe, na wyroby i inne płody miejscowego przemysłu, z wolnością sprzedawania tychże chęć nabycia mającym.

(Dalszy ciąg nastąpi).

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

A u s t r i a.

Wiedeń, 22-го Kwietnia.

Wczora nowy upełnomocniony przy tutejszym dworze Poseł Turcki *Rifat*-Bej, miał honor bydz przyjmowanym przez Jego Cesarzowską Mość. J. Ces. Mość po ukończonej ceremonii, niejaki czas rozmawiał z nowym Reprezentantem Sułtana, po czém tenże miał honor prezentować się Cesarzowej Jej Mości, Cesarzowej Matce, i Arcy-Xiążętom *Franciszkowi Karolowi, Karolowi, Janowi i Ludwikowi*. Uważano, że Poseł ten przy wjeździe na zamek Cesarski, nie zachowywał takiej pompy, jaką się odznaczył jego poprzednik *Achmed-Fethi-Basza*.

— Niekórtzy z zagranicznych dyplomatów tutejszych, otrzymali już od dworów swoich polecenie, aby znajdowali się przy obrzędzie Koronacyjnym Cesarza Austriackiego w Medyolanie. Koronacyjny ubiór i korona są już gotowe. To pierwsze z niebieskiego i żółtego axamitu, druga zaś jest wierną kopią korony żelaznej. Wszystkie godła koronacyjne po Napoleonie, jako Królu włoskim, są zachowane w tutejszym skarbcu, wraz z powyższą koroną, która, jak wieść pospolita między ludem niesie, była zrobiona z jednego z tych gwoździ, któremi Chrytusa ukrzyżowano, i dla tego też jest tak maleńka, że ledwie wierzch czaszki nakryje.

— Słychać, że na cześć pewnego znakomitego Xięcia spodziewanego tutaj tegorocznej jesieni, będzie zebrany obóz z 24,000 ludzi pod Wiedniem w odległości mil dwóch, do którego obozu, przyjdą półki z Morawii, Górnej i Dolnej Austrii, Węgier i Styrii. Drugi taki obóz i w takimże celu, zbierze się we Włoszech pod Chiesą nad rzeką Adygą.

— Doszła tu wiadomość ze Stambułu, że brat *Perte-wa-Baszy*, znany *Emin-Basza*, dzielający smutny los tamtego, umarł nagłą śmiercią w Warnie. (G. C.)

F r a n c y a.

Paryż, dnia 21 Kwietnia.

Niekórtre dzienniki udzieliły wiadomość, jakoby Pan *Aguado*, zrzekł się dania pożyczki Rządowi Królowey *Maryi Krystyny*.

— Opozycyjne gazety umieściły doniesienie, że Xiążę *Orleanski* nabył na własność przedany niedawno dziennik *Messenger*. Tenże i dziennik *Charte de 1830*, zaprzeczają temu jak najwyraźniej. Nie chce atoli nikt dać wiary, ażeby nabywcą dziennika *Messenger* był, jak

рили приобрести, иностранный Графъ В., побочный сынъ Наполеона, ибо онъ не принадлежалъ къ числу тѣхъ людей, которые могли бы столь легко переменить въ такъ называемаго *homme politique*.

— Правительство назначило для Маршала Сульта миллионъ фр. на издержки по посольству въ Лондонъ. Слышно, что выборъ сей послѣдовалъ по предварительному соглашенію съ нѣкоторыми лицами въ Лондонѣ. *Messenger* одобряетъ выборъ въ лицѣ Маршала, присовокупяетъ о немъ слѣдующее мнѣніе Герцога Веллингтона: „Маршалъ Сульта не тактикъ, но первый въ новѣйшія времена стратегикъ.“ *)

— Жур. *Charte* сообщаетъ слѣдующее изображеніе состоянія Французскаго войска въ отношеніи снарядовъ онаго, не зависимо отъ принадлежащихъ національной гвардіи. Батарейныхъ пушекъ и осадныхъ орудій 3,000 штукъ, металлическихъ полевыхъ орудій 1,567, чугуновыхъ 1862, картечныхъ 1,562, пушечныхъ ядеръ 4,100,000 штукъ, такихъ же но меньшаго размѣра 4 милл., картечей 1 милл., бомбъ 719,000 штукъ, пороха 10 мил. киллограмовъ, оружія 1,250,000 шт. въ складахъ, ружей 74,000 шт., саблей 850,000 для пѣхоты, 130,000 для конницы, бердышей 5,200, клинговъ 44,000 шт., приборовъ 11,000 штукъ.

23-го Апрѣля.

Король принималъ вчера Посланника Абдель-Кадера, представленнаго Военнымъ Министромъ. Король былъ въ тронной залѣ, вмѣстѣ съ Королевою, всеми Принцами и Принцессами Королевской Фамиліи. *Бенъ-Араха* сопровождалъ Мавритавецъ Боуденъ-Багъ и Еврей Бенъ-Дюранъ. Онъ произнесъ къ Королю рѣчь на Арабскомъ языкѣ, переведенную немедленно на Французскій, въ которой между прочимъ сказалъ слѣдующее въ восточномъ вкусѣ: „Допущу Вашему Высокому Королевскому Величеству, что Эмиръ вѣрныхъ, Сиди-эль-Гади Абдъ-эль-Кадеръ, поручилъ мнѣ, изъяснить вамъ искреннее и признательное его почтеніе. Онъ хотѣлъ тѣмъ изобличить нашихъ враговъ, и подтвердить громкіе отзывы друзей, которые всегда утверждали, что Эмиръ искренне желаетъ прочнаго и совершеннаго мира, а также постояннаго сохраненія благорасположенія къ В. Кор. Велич., составляющему честь своего вѣка. Эмиръ никогда не рѣшится на измѣну, вѣроломство и несоблюденіе договоровъ. Онъ призываетъ для сего во свидѣтели Всемогущаго Бога, который проникаетъ съ обязанностію поднести его Вашему Кор. Велич. Равномѣрно, поручилъ мнѣ представить подарки, которые для такого Государа какъ Ваше Велич., ничего незначущи.“ — Король отвѣчалъ благосклонно и милостиво, и этотъ отвѣтъ списалъ немедленно стенографъ (скорописецъ) и подалъ Арабскому посланнику. Потомъ Король отправился въ боковую комнату, гдѣ были разложены на столахъ подарки присланные Абдѣль-Кадеромъ и предназначенные для разныхъ членовъ Королевской Фамиліи, которыхъ имена самъ Эмиръ собственноручно написалъ на бумажкахъ и эти бумажки приложены къ надлежащимъ подаркамъ. По осмотру этихъ подарковъ, Король съ балкона осматривалъ лошадей подаренныхъ Эмиромъ, которыхъ водили по двору. Всѣхъ 19 штукъ, изъ нихъ восемь назначены Королю, четыре Герцогу Орлеанскому, четыре Герцогу Немурскому, одна Принцу Жоанвильскому, одна Принцу Омальскому, одна Принцу Монпансье. — Абдѣль-Кадеръ не упустилъ изъ виду подарить и Министрамъ по одной лошади, которыхъ еще на пути. Во второмъ часу кончилась аудіенція, послѣ чего Министръ проводилъ Посланника въ его квартиру.

— Маршалъ Клозель приглашаемъ былъ къ Королю и Герцогу Орлеанскому; говорятъ, что совѣтовались съ нимъ на счетъ учрежденія Вице-Королевства въ Алжирѣ подъ начальствомъ Герцога Немурскаго.

— Правительство опубликовало изъ Байонны отъ 19 Апрѣля слѣдующую телегр. депешу: „Французскій Посланникъ при Испанскомъ Дворѣ пишетъ, что по донесенію Генерала Каронделета, Негри появился 12-го ч. близъ Валладолида, но тамошнимъ гарнизономъ сильно отброшенъ. О Базиліи Гарциу не было никакого извѣстія. Сенатъ принялъ проектъ закона о займѣ, большинствомъ 86 противу 3 голосовъ.“ (G. C.)

А н г л и я.

Лондонъ, 20-го Апрѣля.

Слухи о празднествѣ, приготавливаемомъ будто бы

*) Наполеонъ иначе сказалъ про Сульта. Обнимая его въ присутствіи всего войска, назвалъ его лучшимъ въ свѣтѣ тактиккомъ по поводу военныхъ оборотовъ произведенныхъ имъ въ одномъ сраженіи, съ большою ловкостію и въ самое затруднительное время, чѣмъ рѣшились унѣхъ бывши.

rozgotosono, zagraniczny Hrabia W., naturalny syn Napoleona: nie należał on albowiem do rzędu tych ludzi, którzyby byli zdolni przemienić się snadnie na tak zwanego *homme politique*.

— Rząd wyznaczył dla Marszałka Soult milion franków na kosztą postannictwa do Londynu. Słychać, że ten wybór nastąpił za poprzedniemi wyrozumieniem pewnych osób w Londynie. *Messenger*, pochwalając wybór w osobie Marszałka, przytacza następujące o nim zdanie Xięcia Wellingtona: „Marszałek Soult nie jest taktykiem, ale jest najpierwszym nowych czasów strategikiem.“ *)

— Dziennik *Charte* udziela następujący obraz stanu wojska francuzkiego pod względem materiałów tegoż, niezawisłe od tych, jakie do gwardyi narodowej należą. Armat ciężkiego kalibru i dział oblężniczych 3,000 sztuk, kruszcowych dział połowych 1,567, żelaznych 1,862, granatników 1,562, kul armatnich 4,100,000 sztuk, takichże ale mniejszych 4 mill., granatów 1 mill., bomb 719,000 sztuk, prochu 10 mill. kilogramów, broni 1,250,000 sztuk, na składowach, karabinów 74,000 sztuk, pałaszów 850,000 dla pieszoty, 130,000 dla jazdy, toporów 5,200, kling 44,000 sztuk, ryszunków 11,000 sztuk.

Dnia 23.

Król przyjmował wczora Posłannika *Abd-el-Kadera*, którego przedstawił Minister Wojny. Król znajdował się w sali tronowej, otoczony Królową, wszystkimi Xiężętami i Xiężniczkami rodziny Królewskiej. *Ben-Arachowi* towarzyszył Mauritanin *Bouden-Bah* i żyd *Ben-Durand*. Miał on przemowę do Króla w języku arabskim, przełożoną natychmiast na francuzki, w której między innemi powiedział w stylu wschodnim, co następuje: „Mam doniesić Waszej Wysokiej Królewskiej Mości, że Emir wiernych, *Sidi-el-Hadi Abd-el-Kader*, polecił mi, abym Wam złożył szczerą i pełną poszanowania hołd jego. Chciał on przez to dowieść fałszu językom naszych nieprzyjaciół, a utwierdzić głośne słowa przyjaciół, którzy zawsze utrzymywali, że emir pragnie szczerze pokoju trwałego i zupełnego, oraz niezmiennego utrzymania dobrych stosunków z W. Kr. Mością, będącym wieku swego zaszczytem. Zdrady, wiarołomstwa i niedotrzymania sojuszów, nigdy się emir nie dopuści. Bierze on na świadka w tém Boga Wszemmocnego, który serca i myśli ludzkie wskróś przenika. Emir powierzył mi niemi z obowiązkiem złożenia takowego W. Kr. Mości. Złecił mi również oddać dary, które dla takiego Monarchy, jakim W. Kr. Mość jesteście, są mało znaczącą rzeczą.“ — Król odpowiedział z przychylnością i łaskawie, którą odpowiedź spisał zaraz stenograf (szybkopiszący) i podał arabskiemu posłannikowi. P. tém udał się Król do przywiległego pokoju, gdzie były rozłożone na stołach подарки przysłane od *Abd-el-Kadera*, a przeznaczone dla różnych członków rodziny Królewskiej, których imiona sam emir własnoręcznie napisał na kartkach i te kartki u właściwych darów przytocowane. Po obejrzeniu tych подарunków, przyglądał się Król z balkonu, koniom przez emira ofiarowanym, które po dziedzińcu wprowadzono. Jest ich 19 sztuk, z których ośm dla Króla, cztery dla Xięcia *Orleans*, cztery dla Xięcia *Nemours*, jeden dla *X Joinville*, jeden dla *X. Aumale*, jeden dla *X. Montpensier*. — *Abd-el-Kader* miał tyle uwagi, że przeznaczył i dla Ministrów po jednym koniu, które są jeszcze w drodze. O godzinie pierwszej, skończyło się posłuchanie; po czém odprowadził Minister Wojny posłannika aż do jego mieszkania.

— Marszałek *Clauzel* był wzywany do Króla i Xięcia *Orleans*; mówią, że zasięmano jego rady względem utworzenia Vice-Królestwa w Algierze pod Xięciem *Nemours*.

— Rząd ogłosił pod datą 19 Kwietnia z Bayonny, taką telegraficzną depeszę: „Poseł francuzki przy dworze hiszpańskim pisze, iż według raportu Generała *Carondelet*, pokazał się *Negri* d. 12 pod *Valladolid*, ale przez tamtejszą załogę silnie odparty został. O *Bazyliim Garciam*, nie miano żadnej wiadomości. Senat przyjął projekt do prawa o pożyczce, większością 86 głosów przeciwko 3.“ (G. C.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 20-го Kwietnia.

Nie potwierdza się wiadomość, jakoby cech złotni.

*) Napoleon inaczej wyrzekł o Soultcie. Sciskając go w obec wojska całego, nazwał największym w świecie taktykiem, z powodu obrótów wojennych, wykonanych w bitwie jednej, nadzwyczaj zręcznie i w chwili najtrudniejszej, przez co los bitwy zdecydowany został.

для Королевы, цехомъ Лондонскихъ золотыхъ дѣлъ мастеровъ, не подтвердились. Надобно полагать, что извѣстие это было выдумкою журналистовъ.

— Лондонская городская дума приняла проектъ реформы муниципальнаго управленія, и намѣреваетъ представить оный Министрамъ. Извѣстно, что законъ, изданный нѣсколько лѣтъ тому назадъ, не относится къ Лондону, и что положено издать особенныя постановленія для внутренняго управленія столицы.

— Говорятъ, что Лордъ *Wellington* не будетъ при коронаціи Королевы. Будучи Канцлеромъ Оксфордскаго Университета, онъ обязанъ находиться 26 Іюня при торжественномъ вступленіи Графа *Девона* въ должность главнаго попечителя означеннаго Университета.

— 16-го Апрѣля былъ у Прускаго Посланника первый дипломатическій обѣдъ. (О. Г. Ц. П.)

— Лорда *Durham* съ фамиліею ожидаютъ сегодня въ Портсмутъ, гдѣ вступать на приготовленный для нихъ корабль *Gestines*. Кажется, что онъ еще задержанъ.

— Извѣстія изъ Бомбей получены здѣсь отъ 2-го Марта. По донесеніямъ ихъ, торговыя отношенія тамъ значительно улучшились, но за то ожидали не премѣнно войны съ Бирманами, которые оскорбили Англійскаго агента *Д-ра Ригардсона*, требовавшаго отъ нихъ выдачи какого-то убійцы. Первая война съ Бирманами возгорѣлась послѣдствіемъ убійства Англійскаго матроса, и стоила Ост-Индской компаніи 12½ милліон. ф. стер. — Ост-Индскія газеты увѣдомляютъ, что въ Кантонѣ, откуда имѣются извѣстія по 2 Января, подтверждено строгое запрещеніе на счетъ тайнаго перевоза опиума, а также, что тамъ прекратились всѣ торговыя занятія. (G. C.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 25-го Апрѣля.

Одна изъ газетъ старается утвердить мнѣніе о возможности договоровъ касательно бракосочетанія Герцога *Бордоскаго* съ Королевою *Исабеллою II*. Министерство обуживая въ журналахъ своихъ предложеніе подобной мысли, почитаетъ ее выдумкою одного изъ друзей Г-на *Тьера* или какого нибудь прежняго Посланника, развѣ для того разглашенною, чтобы возбуждать противу насъ негодованіе Французовъ.

— Придворная газета по донесенію Генерала *Пардинаса* отъ 10 Апрѣля изъ Урды, пишетъ, что онъ 4 дня безъ отдыха преслѣдовалъ Карлистовъ подъ командою *Базилія Гарсиа*, который чтобы спастись, раздѣлился на нѣсколько отрядовъ, оставя нашимъ значительное количество жизненныхъ припасовъ, одно орудіе, 44 повозки съ амунициею и много пѣхотныхъ; самъ *Гарсиа* имѣетъ только съ собою 20 чел. конницы.

— Увѣдомляютъ изъ Бильбао, что Карлисты сдѣлали проломъ въ крѣпостной стѣнѣ *Вилланева*, и хотѣли дѣлать атаку, но ихъ отбросила національная гвардія, причинивъ большую потерю.

— Въ Кадиксѣ открытъ демократическій довольно распространенный заговоръ, по какому случаю арестовано нѣсколько особъ. (G. C.)

ПОРТУГАЛІЯ.

Лиссабонъ, 10-го Апрѣля.

Торжественное закрытіе засѣданій Кортесовъ и присяга по случаю обновленія вновь изданныхъ основныхъ узаконеній, происходили 4-го ч. с. м. безъ малѣйшаго нарушенія спокойствія. Королева прибыла во дворецъ, называемый дворцемъ конгресса, въ сопровожденіи блистательной свиты, и занявъ мѣсто на тронѣ, по правую руку Короля *Фердинанда*, въ краткой рѣчи объявила Штатамъ, что принимаетъ изданные законы, присягнула вмѣстѣ съ Королемъ, предъ Св. Евангеліемъ, и даровала всеобщее прощаніе.

— Нѣсколько дней ходитъ по городу слѣдующій именованный списокъ новаго Министерства: въ министерство юстиціи, *Баретто Ферразъ*; иностранныхъ дѣлъ, *Пинто Магелесъ*; внутреннихъ дѣлъ *Юліо Санчесъ*, финансовъ *Порто Ково де Бандеира*, Президентомъ Совѣта *Донъ Мануэль де Португалъ*, братъ Маркграфа де Валенса. Упомянутыя лица, судя по образу ихъ мыслей, всѣ почти, Хартисты. Увольненіе изъ Министерства финансовъ Г-на *Исао д'Оливейра* (теперь Барона де Тахо), который столько отличался денежными спекуляціями, вообще съ радостію будетъ принято. Всѣ почти Гражданскіе Губернаторы будутъ оставлены. Новые выборы въ Кортесы немедленно начнутся. (G. C.)

— Въ торжественный день 4-го ч. с. м. Виконтъ

или мѣлъ даѣ учтѣ для Крѳлѳвей; сѣдѣзѣ оwszem, ѣе то jest czysty wymysl gazeciarzy.

— Rada miejska w Londynie, przyjęła projekt do reformy municypalnej i ma zamiar przełożyć go Ministróm: wiadomo bowiem, że prawo, ustanowione przed kilką laty, nie obejmuje miasta Londynu, i że uchwalono osobne przyjęcie prawidła, co do urzędzenia wewnętrznego stolicy.

— Mówią, że Lord *Wellington* nie będzie obecny na koronacji Królowej: bo właśnie w dniu 26 Czerwca, musi, jako Kanclerz Uniwersytetu Oxfordzkiego, wprowadzać uroczyste Hr. *Devon*, na posadę Lorda Nadkuratora wspomnianego uniwersytetu.

— Zeszłego poniedziałku dawał tu Poseł Pruski pierwszy obiad dyplomatyczny. (G.R.K.P.)

— Lorda *Durham* spodziewano się na dzień dzisiejszy w Portsmouth wraz z rodziną, gdzie oczekuje już na nich okręt liniowy *Hastings*. Zdaje się, że odjazd jego został jeszcze wstrzymany.

— Doniesienia z Bombaj, mamy tu pod datą 2 Marca. Podług nich, stosunki handlowe doznały tam znacznego ulepszenia, ale spodziewano się natomiast niezawodnej wojny z Birmanami, którzy dopuścili się ubliżeń względem ajenta angielskiego *Dr. Richardson*, żądającego od nich, aby wydali pewnego mordercę. Pierwsza wojna z Birmanami, powstała z powodu zabicia majtka angielskiego i kosztowała kompanii Wschodnio-indyjskiej 12 i pół mill. funt. szt. — Z gazet Wschodnio-indyjskich dowiadujemy się, że w Kantonie, z kąd doniesienia po dzień 2-gi Stycznia dochodzą, ponowiono surowy zakaz tajemnego wprowadzania opium, jak niemniej, że ustały tam wszelkie czynności handlowe. (G. C.)

HISZPANIA.

Мадридъ, 25 Kwietnia.

Jedna z gazet stara się utwierdzać mniemanie o podobienstwie układów dotyczących ożenienia *Xiccia Bordeaux* z Królową *Izabellą II* Ministerjum, ocenając w dziennikach swoich nasunięcie podobnej myśli, mniema ją być pomysłem jednego z przyjaciół Pana *Thiers* lub pewnego Posła dawniejszego, chybaby na to objawienie, który przeciwnik nam Francuzow.

— Gazeta dworska donosi podług raportu Jenerała *Pardinas*, pisanego na d. 10 Kwietnia z Urda, iż tenże ścisła przez dni 4 bez odpoczynku, Karlistów pod dowództwem *Bazylego Garcyi*, który dla ocalenia swego podzielił się na kilka oddziałów, zostawując w moc naszych znaczne zapasy żywności, jedną armatę, 44 wozow amunicyjnych i niemało jeńców; sam *Bazyli* ma przy sobie tylko 20 jeźdźców.

— Piszą z Bilbao, że Karliści zrobili wyłom w murze wałowym twierdzy *Villanueva* i chcieli właśnie szturm przypuszczać, ale odpędziła ich gwardya narodowa, niemałą zadawszy stratę.

— W Kadyxie odkryto spisek demokratyczny, dosyć daleko rozgałęziony, z powodu czego aresztowano kilka osob. (G. C.)

PORTUGALIA.

Lisbona, d. 10 Kwietnia.

Dzień 1 b. m. przeznaczony na uroczyste zamknięcie posiedzeń Korteżów, i złożenie przysięgi na nowe prawo zasadnicze, przeminął jak najspokojniej. Królowa, w świetnym orszakiem, udała się do pałacu Kongressowego, gdzie zasiadłszy na tronie, po prawej stronie Króla *Ferdynanda*, w krótkiej mowie zapewniła Stany o przyjęciu uchwalonego prawa, złożyła przysięgę łącznie z małżonkiem na Ewangelię, i ogłosiła następnie powszechną amnestyę.

— Od dni kilku cyrkuluje w mieście następująca imienna lista nowego Ministerstwa: do wydziału Sprawiedliwości, *Baretto Ferraz*; do interesow zagranicznych, *Pinto Magelhaes*; do spraw Wewnętrznych, *Julio Sanches*; do Skarbu, *Porto Covo de Bandeira*; Prezesem Rady, ma być *Don Manuel de Portugal*, brat margr. de Valença. Dopiero co wymienieni, są prawie wszyscy co do ich sposobu myślenia, karystami. Wystąpienie z Ministerstwa Skarbu Pana *Isao d'Oliveira* (teraz Barona de Tajot), który tylu kretactwami pieniężnymi odznaczył się, będzie w powszechności z radością widziane. Prawie wszyscy Gubernatorowie Cywilni zostaną zmienieni. Wybory nowe na Kortezy, rozpoczną się niebawmie. (G. C.)

— Przy uroczystości odbytej w dniu 4 b. m. Vice-

дасъ *Antas* и Баронъ *Bomfim* возведены въ Графское, а Министръ Финансовъ *Joao d'Oliveira*, въ Баронское достоинство.

— Въ слѣдствіе изданнаго всепрощенія, Герцоги *Палмелла* и *Терцеира*, Маркизь *Сальданга*, равно какъ и другіе эмигранты, принявшіе участіе въ возстаніи Карлистовъ, возвратятся изъ Англіи въ свое отечество. Король Фердинандъ, съ нетерпѣніемъ ожидаетъ прибытія упомянутыхъ Герцоговъ въ Лиссабонъ.

— Герцогиня *Браганца* выезжаетъ отсюда въ Мюнхенъ, вмѣстѣ съ дочерью своею, Принцессою Амаліею.

— На сихъ дняхъ, появился въ гор. Туи, на границѣ Галиціи, отрядъ герилласовъ, состоящій изъ Карлистовъ и Мигуэлистовъ. (О. Г. Ц. П.)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, 4-го Апрѣля.

30-го Марта обнародованъ новый Гатти-Шерифъ, въ силу котораго удаленъ отъ должности Министръ внутреннихъ дѣлъ Акифъ-Паша, а на его мѣсто назначенъ бывшій верховнымъ Визиремъ Рауфъ-Паша, съ званіемъ Башъ-Векиля или перваго Министра. Такимъ образомъ упразднено званіе Великаго Визиря, самое почетное въ Турціи, а вмѣстѣ съ тѣмъ и верховный судъ *Арцъ-Одасси*, коего председателемъ былъ верховный Визирь.

— Обученіе французскаго языка, составляетъ теперь важный предметъ военнаго образованія въ Турціи. По распоряженію Султана учреждено во дворцѣ Сераскира училище, въ коемъ будетъ преподаваться исключительно французскій языкъ. Чтобы согласить устройство этого училища съ системою, принятою уже въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ, слѣдовало установить особаго Директора. Султанъ, удостоверяясь, что Маіоръ 1-го линійнаго полка, Нурри-Бей, одаренъ всеми, нужными для сей должности качествами, назначилъ его непремѣннымъ Директоромъ сего училища, произвелъ его въ чинъ Подполковника и опредѣлилъ ему соответственное жалованье. (О. Г. Ц. П.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Въ *Грецескомъ курьерѣ* напечатано: „Греція раздѣляется на 400 приходовъ. въ 1-мъ приходѣ — 50,000 жителей; въ 83 хъ 2 го класса — 415,000; въ 381-мъ 3-го класса — 381,000; всего 846,000. Независимо отъ умноженія жителей, которое должна произвести хорошая система колонизаціи; народонаселеніе Греціи значительно возрастетъ приращеніемъ числа рождающихся; представляемъ нѣсколько разительныхъ примѣровъ этого, взятыхъ на выдержку изъ официальныхъ документовъ. Въ Лакедемонской провинціи на 26,314 жителей считалось, въ 1837 году, 191 бракъ, 1,048 родившихся и 434 умершихъ; въ провинціи Гортинской, на 35,952 жит. — 314 браковъ, 1,124 родившихся и 432 умершихъ; въ провинціи Эвританійской, на 21,121 жит. — 162 бракъ, 726 родившихся и 408 умершихъ; въ пров. Мантинейской, на 5,966 семействъ — 247 браковъ, 891 родившихся и 396 умершихъ; въ провинціи Мегалопольской, на 1,985 семействъ — 103 бракъ, 300 родившихся и 103 умершихъ.“

— Съ нѣкотораго времени, Египетскіе памятники обратили на себя вниманіе *Мехмета-Али*. Онъ поручилъ Доктору *Боурингу* составить проектъ о сохраненіи сихъ остатковъ древнихъ вѣковъ и объ основаніи музея древностей въ Каирѣ. Съ сею цѣлію составленъ комитетъ, коему порученъ надзоръ надъ означенными памятниками. На поддержку храмовъ, мавзолеевъ и художественныхъ произведеній, равно какъ и на археологическіе поиски подъ землею, назначена въ распоряженіе комитета известная сумма денегъ. Открытыя комитетомъ древности поступятъ въ упомянутый музей.

— Изъ Сиціли пишутъ, что нѣсколько недѣль тому назадъ, въ 20 миляхъ отъ Палермо, провалилась отъ землетрясенія деревня Джюзеппе. Предъ симъ произшествіемъ отбросило деревенскую церковь на значительное разстояніе отъ прежняго мѣста, ибо высунувшаяся изъ земли крыша колокольни, отстоитъ на четверть мили отъ онаго. Полагаютъ, что это случилось по причинѣ множества подземныхъ ключей, находящихся въ семъ мѣстѣ. (О. Г. Ц. П.)

Съ 1-го числа настоящаго мѣсяца Апрѣля, началась подписка на 2-й Кварталь сего года, на газету Литовскаго Вѣстника. — Цѣна по прежнему 2 руб. 25 коп. сереб.

Hrabia Das Antas и *Baron Bomfim*, zostali mianowani Hrabiami, a Minister Skarbu *Joao d'Oliveira*, Baronem.

— W skutek wiadomej ogólnej amnestyi, Xiążęta *Palmella* i *Terceira*, *Marg. Saldanha*, jako też i inni wychodźcy, mający udział w powstaniu Karolistowskim, wrócić niebawem z Anglii do rodzinnego kraju. Król Ferdynand pragnie widzieć jak najprędzej obu wzmiankowanych Xiążąt w Lisbonie.

— Xiężna *Braganza*, wraz z córką swoją Xiężniczką *Amalią*, odjedzie zjad do Monachium.

— Przed kilku dniami ukazał się w mieście Tuy, przy granicy Galicyjskiej, oddział gerillasów, złożony z Karolistów i Miguelistów. (G.R.K.P.)

ТУРЦЫЯ.

Stambul, 4-go Kwietnia.

Dnia 30 Marca ogłoszony był nowy Hatti Szeryf, mocą którego Minister Spraw Wewnętrznych, *Akif-Basza*, został usunięty ze swojego urzędowania, a dotychczasowy wielki wezyr, *Rauf-Basza*, w jego miejsce назначony, z godnością *Basz-Wekil*, czyli pierwszego Ministra. Urząd Wielkiego Wezyra, najpierwszy i najznakomitszy w Otomańskim Państwie, został tym sposobem zniesiony, a z nim razem *Arç-Odassi*, czyli sąd najwyższy, pod przewodnictwem Wielkiego Wezyra czynności swoje odbywający.

— Gdy nauka języka francuzkiego stanowi teraz w Turcyi część istotną wychowania wojskowego; przeto, z wyraźnego rozkazu Suлтана, założona została w pałacu Seraskiera szkoła, która zajmuje się wyłącznie nauczaniem tego języka. W uzupełnieniu organizacyi celem pogodzenia jej z systematem, użytym w innych naukowych zakładach, postawiony został na jej czele osobny dyrektor. Султан, przekonawszy się, że *Nurri-Bej*, Major w pierwszym półku liniowym, posiada wszystkie do tego potrzebne przyimoty, raczył mu obowiązki te powierzyć. Prócz tego zaszczytu zapewnione mu zostało dożywotne posiadanie urzędu i odpowiednia płaca, a razem został wyniesiony do stopnia Podpółkownika. (G.R.K.P.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

W *Kuryerze Greckim* czytamy co następuje: „Grecya dzieli się na 468 parafij, z których 4 pierwszego rzędu mają 50,000 ludności; 83 drugiego rzędu, 415,000; a 381 trzeciego rzędu, 381,000; razem 846,000. Niezależnie od powiększenia liczby mieszkańców, jakie rządzić powinien dobry systemat kolonizacyi, ludność Grecyi znacznie się pomnaża przez wzrastającą ilość urodzeń; przytoczymy w tym względzie kilka uderzających przykładów, wyjętych z urzędowych wykazów. W prowincyi Lacedemonijskiej na 26,314 mieszkańców, w roku 1837 m. było zawartych małżeństw 191, urodzeń 1,048 i zejść 434; w prowincyi Gortynijskiej, na 35,952 mieszkańców — małżeństw 314, urodzeń 1,124, i zejść 432; w prowincyi Eurytanij-skiej, na 21,121 mieszkańców — małżeństw 162, urodzeń 726, i zejść 408; w prowincyi Mantinej-skiej, na 5,966 familij — małżeństw 247, urodzeń 891, i zejść 396; w prowincyi Megalopolskiej, na 1,985 familij — małżeństw 103, urodzeń 300, i zejść 103.“

— *Mehmed-Ali* za muje się od niejakiego czasu pomnikami Egipskimi; Polecił on Doktorowi *Bowring* utworzenie planu do zachowywania tych szacownych z przeszłych wieków pamiattek, jako też i podanie projektu do założenia Egipskiego muzeum starożytności w Kairze. W tym celu ustanowiony został Komitet, mający czuwać nad zachowaniem wzmiankowanych pomników. Corocznie oddawana będzie pewna summa do rozporządzenia tego Komitetu, przeznaczona na utrzymanie świątyń, grobow i kunsztow, jako też na wyszukiwanie zagrzebanych starożytności, z których na przyszłość ma być muzeum utworzone.

— Donoszą z Sycylii, że wieś S. Giuseppe, o mil 20 od Palermy odległa, zapadła przed kilką tygodniami, skutkiem trzęsienia ziemi. Przed zapadnięciem kościoł wiejski wyrzucony został daleko od dawniejszego swego miejsca, bo dotychczas widzieć można szczyty dzwonnicy, sterczące z ziemi o ćwierć mili odległości. Powodem do tego wypadku miały być liczne podziemne źródła. (G.R.K.P.)

Od dnia 1-go terażniejszego miesiąca Kwietnia, zaczęła się prenumerata na 2-gi tego roku Kwartał gazety *Kuryera Litewskiego*. — Cena zwyczajna rubli srebrem 2 kop. 25.